

Jutlus Nõos K, 31.12.18 kell 18.00, Vana-aastaõhtu

Lektsioonid: Nl 3:22–26; 1Pt 1:22–25

Pihikõne: Lk 14:27

Jutlus: Lk 13:6–9

Laulud: 44 (1–6); 51 (1–2, 3); 47 (1–3); 42 (1–3)

Ja Jeesus rääkis selle tähendamissõna: "Ühel inimesel oli viigipuu istutatud viinamäele. Ja ta tuli sellelt vilja otsima, ent ei leidnud. Siis ta ütles viinamäe aednikule: "Vaata, juba kolm aastat käin ma sellelt viigipuult vilja otsimas, ent ei leia. Raiu see siis maha! Milleks ta raiskab maad?" Aga aednik vastas: "Isand, jäta ta veel sellekski aastaks, kuni ma ta ümber kaevan ja talle sõnnikut panen, ehk ta hakkab tuleval aastal vilja kandma, aga kui mitte, siis raiu ta maha!"

Tänase, aasta viimase jutluse kirjakohta algne eesmärk on kommentaatorite arvates Jeesuse viide Iisraeli tõrksusele Jumala Poega vastu võtta.

Viinamäele ruumi ökonoomseks täitmiseks viigipuude istutamine on 19. sajandi inglise piibliuurija Henry Baker Tristrami sõnul Iisraelis olnud tavaline praktika. Samas on aeda ruumitäiteks istutatud taimedel alati ainult siis mõtet, kui nad ka vilja kannavad. Kui mitte, siis nad takistavad esmatähtsate taimede istutamist ja nad tuleb eemaldada.

Jumal on oma kuningriigi viinamäele istutanud ühe viigipuu, Iisraeli kui väljavalitud rahva, oodates, et see viigipuu hakkab peagi vilja kandma. Siiski pole seda juhtunud ja nüüd tahab Jumal Iisraeli rahva oma kuningriigist eemaldada. Temalt palub kannatlikkust Tema Poeg, teiste kommentaatorite arvates ka Püha Vaim.

Aeg, milleks Jumal on nõus Iisraeli rahvaga veel palve peale kannatlik olema on tähendamissõnas üks aasta. Kommentaatorite arvates võib see aasta viidata 40-aastasele perioodile pärast Jeesuse ristisurma, sest aastal 70 hävitati Jeruusalemma linn koos templiga ja Jumal justkui jättis Iisraeli rahva koos selle sündmusega maha.

Siiski on selle tähendamissõna mõte meile üldjoontes arusaadav ka ilma kirjeldatud Iisraeli ajaloo kontekstita. Oleme jälle kord ühe meie elu astronoomilise aasta lõpule jõudnud. Mõte rändab möödunud aasta jooksul tehtule – n-ö viljadele – ja on veidi kohkunud uue aasta tundmatuse ees. Mõtleme ju sellele, et Jumal, kes on meie elu andnud, pole seda teinud mitte lihtsalt niisama, vaid kindla otstarbega. Ja tahab, et me tema antut otstarbekalt kasutaksime. Kui Jumal näeb, et meie pandud lootused pole meie antud aja jooksul täitunud, siis ta kõrvaldab meid kui „viljatuid puid“ oma plaanidest.

Milleks siis Jumal meie elu on andnud? Eks igaüks oskab seda oma elu kohta ise öelda. Kui mitte, siis tuleks tal oma elust leida hetki, mil Jumal on teda võib-olla kutsunud, andnud talle mõne ülesande või tegevusjuhise, ja uurida, kas ta on Jumala kutsele ka vastanud. Loomulikult pole see lihtne, sest eeldab kõigepealt seda, et inimene tunnustab Jumala olemasolu, Tema sekkumist inimese ellu ja Tema ülemvõimu kõiksuse Looja ja elu Juhina. Kuid siiski tasub proovida, sest mis võib elus olla veel tähtsam kui leida elu mõte! Sellise refleksiooni tulemusena leiab ehk inimene, kes pole siiani teadnud, milline on tema koht Issanda viinamäel, õige tee üles ja hakkab seda mööda käima.

Ent vaadeldes Piibli kontekstis ka veidi laiemalt, milline on Jumala plaan inimkonna jaoks üldse. Milleks meile siis on elu antud? Milline otstarve sel on?

Kõige enne tuleb meelde see, mida Jumal ütleb Piibli algul mehele ja naisele 1Ms 1:28: „Olge viljakad ja teid saagu palju, täitke maa ja alistage see enestele; ja valitsege kalade üle meres, lindude üle taeva all ja kõigi loomade üle, kes maa peal liiguvad!“ Sealsamas lähedal 1Ms 2:15 on öeldud midagi sarnast: „Ja Issand Jumal võttis inimese ja pani ta Eedeni aeda harima ja hoidma.“

Seega on inimese esmane ülesanne hoolitseda loodu eest. Inimene peaks selles elus, mis talle antud on, käituma vastutustundlikult selle suhtes, mis teda ümbritseb. See puudutab esmalt looduskeskkonda: tuleb käituda heaperemehelikult alates tänapäeval vedeleva jäätisepaberi prügikasti viskamisest kuni loodusvarade säästliku kasutamiseni.

Eesti kontekstis tulevad selles seoses meelde Teeme Ära talgupäevad ja ühiskondlik protest liigse

metsaraiumise, Rail Balticu ja tselluloositehase rajamise vastu. Kas need on Jumala loomiskorra seisukohast õiged sammud? Raske öelda. Ühest küljest tuleb ju oma looduskeskkonda hoida. Teisest küljest aga on inimese patune süda omakasupüüdlik ja allub patu kiusatustele, sundides hea algatusega liiale minema ja tulevikus tõusvast võimalikust ühiskondlikust kasust mööda vaatama.

Seoses Jumala ülesandega inimesele Eedeni aeda harida ja hoida tuleb arvestada vaimset sfääri, mis inimest ümbritseb. Inimene peab kasutama talle antud mõtlemis- ja loomisvõimet oma keskkonna muutmiseks inimsõbralikumaks ja kaunimaks. Iseseisvas Eestis on ka sel alal palju ära tehtud: ehitatakse uusi lapsesõbralikke lasteaedu ja koole, luuakse teoseid kaunite kunstide alal, arendatakse teadust jne. Samas on ka sel alal oht kaotada inimlik perspektiiv ja keskenduda ainult elutule. Sest kui pole inimesi, siis pole tarvis ka neile mõeldud loomingut.

Ja vaimse sfääri puhul kiputakse ära unustama Jumalat, keskendudes ainult inimese vajadustele. Meie maal on palju kirikuid, mis vajavad hoolitsevat kätt. Ja see pole üksnes usklikke ülesanne, vaid kirikud on kogu õhtumaise ühiskonna alusena kõigi jaoks määrava tähtsusega. Siiski kipub riik ja kohalikud omavalitsused kirikule vaatama kui tavalisele MTÜ-le, kellele võib ju heast tahtest toetust anda, kuid alati ka ei pea.

Ning muidugi puudutab Jumalalt saadud ülesanne Eedeni aeda harida ja hoida ka meie ligimesi: inimene peab harima ja hoidma mitte ainult keskkonda, taimestikku ja loomastikku, vaid ka kaasinimesi. Viimasest tuleneb vajadus nooremaid põlvkondi kasvatada ja õpetada, samuti vanemaid põlvkondi abistada ja toetada. Selleski on iseseisvas Eestis ju palju edusamme, ehkki palju kostab ka nurinat, mis pole tihti õigustatud. Kristlikust vaatenurgast tuleb aga nentida, et noorte õpetamine ja vanade toetamine ei pruugi käia Jumalast seatud teid pidi, vaid neid suundi pidi, mis ei seo inimest igaviku, vaid kaduvusega.

Tõin eelnevate näidete puhul esile meie isamaa saavutusi Jumala seatud valdkondades, kuid juhtisin samas tähelepanu ka sellele, mis pole nii hästi. Jah, tuleb möönda, et eeltoodud ülesanded andis Jumal mehele ja naisele enne pattulangust.

Mis on siis pattulanguse järel muutunud? Ülesanded on jäänud samaks, kuid neid on palju raskem täita. Inimesed väsivad tihti, ei tunne tööst rõõmu, vaid peavad seda tüütuks ja kurnavaks kohustuseks. Inimesel tekib kiusatus kasutada materiaalist ja vaimset keskkonda ära oma võimuiha rahuldamiseks. Ja mis kõige halvem, inimene kasutab oma patuse loomuse himude rahuldamiseks ära ka kaasinimesi, vastandudes 10 käsu käskudele 4–10: austa oma vanemaid, ära tapa, ära riku abielu, ära varasta, ära valeta, ära himusta teisele kuuluvat.

Selles mõttes on kõik inimesed, ka mina teiega, justnagu viinamäe nurka istutatud viigipuud, mis ei taha vilja kanda, rääkimata heast viljast. Meie kohta peaks käima üks varasem kirjakoht siitsamast Luuka evangeeliumist Lk 3:9: „Kirves on juba pandud puude juurte külge. Iga puu nüüd, mis ei kannu head vilja, raiutakse maha ja visatakse tulle.” Kes meist võiks julgelt väita, et on kandnud siiani head vilja ning pääseb kindlasti maharaiumisest ja põletamisest?

Aga, tänu Jumalale, meie jutlusealuses kirjakohas, Jeesuse tähendamissõnas on üks tegelane, kellele me saame oma lootuse panna: viinamäe aednik, kes palub viinamäe isandalt viljatu puu jaoks lisa-aastat. Näete kui hoolitsevalt suhtub see aednik oma keskkonda, justnagu tal polekski pattu, mis kihutaks teda oma isanda juures karjääri tegema ja tema käske pugejalikult täitma! Ta võtab julguse seista enda hoolde usaldatud taime eest.

See aednik on, nagu ülal öeldud, kas Jeesus Kristus või Püha Vaim. Sest mõlemate kohta ütleb apostel Paulus Rm 8, et nad paluvad meie eest. Jeesus kostab meie eest, sest tunneb meie patu raskust, olemata ise patune. Seepärast teab ta, mida meiega teha, et me viljakandvaks muutuksime: aiandusterminites väljendudes – ümber kaevata ja sõnnikut panna.

Mida see võiks tähendada? Nt ülituntud kutses ütleb Jeesus Mt 11:28: „Tulge minu juurde kõik, kes olete vaevatud ja koormatud, ja mina annan teile hingamise!” Meil tarvitseb ainult Jeesuse juurde minna ja me hakkamegi peagi head vilja kandma. Jeesus teab, et kõik inimesed on vaevatud ja koormatud, kuid ta ei hakka kedagi väevõimuga enda juurde tirima. Tulevad need, kelle kõrvad on Püha Vaim avanud.

Koos Jeesuse ja Püha Vaimuga võime olla Jumalale meelepärased ja täita väga hästi Tema antud ülesannet Tema loodut harida ja hoida. Oleme sellega Jumala abiga hakkama saanud lõppeval aastal

ja küllap suudame seda koos Temaga ka uuel aastal! Aamen.